

Biblioteca Județeană: Personalitatea săptămânii – Mihai Eminescu și impactul său asupra identității culturale românești

De către

Monitorul de Vaslui

18 ianuarie 2025

Fiecare popor are în existența sa o personalitate creatoare de excepție, în opera căreia se concentrează, printr-o taină a destinului, trăsăturile lui sufletești specifice, unice și irepetabile într-un alt spațiu geografic și cultural. Românii îl au pe Eminescu, un scriitor de vastă cuprindere și adâncime, care stă mereu în fața lumii ca o enigmă neexplicată.

Amintirea poetului ne este scumpă tuturor, fără să fie condiționată de vreo dată anume. Eminescu îmbracă mii de forme și ipostaze care îl apropie de oricine îi rostește numele și îi citește opera. Este autorul a cărui poziție nu a fost clătinată nici de trecerea timpului, nici de adversitățile crunte ale istoriei, nici de avalanșa de curente literare care au urmat romantismului. Opera sa

aparține tuturor timpurilor și trezește, în fiecare ființă umană care o cunoaște și crede în autenticitatea ei, un sentiment de măreție spirituală.

Oameni ca Eminescu se nasc la depărtări de veacuri în existența unui popor. Apărut în literatura secolului al 19-lea ca „un meteor din alte lumi”, el a creat într-un timp relativ scurt, o operă de proporții monumentale, cu valențe nebănuite, care a revărsat o lumină nouă și necunoscută asupra literaturii noastre.

Opera sa, a cărei publicare integrală a început în urmă cu mai bine de o jumătate de secol, se întinde pe aproximativ 15.000 de pagini și acoperă aproape toate domeniile cunoașterii. Acest fapt este cu atât mai surprinzător cu cât poetul a creat efectiv doar până la vârsta de 33 de ani, când a fost răpus de o nemiloasă boală care i-a lăsat, până la sfârșitul vieții, doar rare momente de liniște.

Publicist de excepție a pus bazele gazetăriei noastre moderne, a formulat idei originale și profunde în domeniul sociologiei, economiei, finanțelor, politicii, istoriei, filosofiei, folclorului, mitologiei popoarelor și literaturilor clasice europene.

În scurta sa viață a ridicat arta poeziei la înălțimi neîntrecute până astăzi, îmbogățind ritmul, rima și expresia artistică. A conferit cuvintelor simple valori noi și armonii surprinzătoare, a dăruit sentimentelor o adâncime unică și a deschis viziunilor orizonturi nemărginite.

Viața și activitatea sa literară reprezintă, în literatura română, o întruchipare a absolutului, un reper mereu actual pentru creatori. Poetul nostru național a întruchipat în opera sa genială, într-o sinteză de mare profunzime, trăsăturile esențiale ale poporului român. Este legat prin întreaga sa făptură – gândire, sensibilitate, idei și sentimente – de viața și sufletul neamului românesc, de aspirațiile și idealurile sale. Mai mult decât un simplu poet, a fost o conștiință națională și un vizionar, care a militat pentru păstrarea identității românești și pentru unitatea națională.

Eminescu a vizitat și a scris despre aproape toate provinciile țării, însă Moldova, rămâne locul copilăriei sale, al primelor iubiri, al debutului său ca gazetar, dar și al multor dezamăgiri trăite ca bibliotecar, profesor și revizor școlar. Aici a găsit inspirație pentru o mare parte din creațiile sale, dar a simțit și povara dificultăților care l-au marcat atât pe plan profesional, cât și personal.

Creațiile sale îmbină armonios tradiția, mitologia, istoria și filozofia, într-un limbaj poetic sublim, definind autentic cultura română. Poezii precum „Memento Mori” și „Doina” evocă atât trecutul glorios al românilor, cât și lupta lor necontenită pentru libertate. Opera sa nu doar că a reflectat trăsăturile esențiale ale poporului român, ci le-a și consolidat, exprimându-le cu o intensitate și o sensibilitate inegalabile.

Eminescu a revoluționat poezia românească prin profunzimea ideilor, eleganța limbajului și diversitatea temelor abordate. Poezia sa a jucat un rol esențial în evoluția limbii literare române, reprezentând un echilibru remarcabil între tradiție și modernitate. În creațiile sale, valorile estetice se împletesc armonios cu cele filozofice, explorând teme fundamentale precum iubirea, timpul, eternitatea, natura, cosmosul și condiția umană.

Reconstruind mitologii în spiritul tradițiilor populare și valorificând structurile literaturii folclorice, de la doină la basm, poetul a oferit limbii române unitatea deplină, realizând o genială sinteză de lexic, morfologie și sintaxă. Totodată, a îmbogățit-o, conferindu-i armonii sonore de o profunzime și expresivitate unice.

Opera sa a avut un impact profund asupra identității culturale și spirituale a românilor. Prin lirica sa inconfundabilă, contribuțiile în jurnalism și gândirea filozofică, el a devenit un simbol al culturii naționale, modelând percepția asupra literaturii și valorilor românești.

Prin limbajul său rafinat și complexitatea gândirii, a creat opere care nu doar definesc, ci și înalță conștiința națională, fiind un reper al legăturii dintre realitatea cotidiană și visul colectiv al românilor. În poezia sa trăsăturile esențiale ale identității românești – dorul, melancolia, aspirația către absolut

și puterea de a înfrunta adversitățile vieții – se împletesc într-o formă unică. Prin teme recurente – natura, iubirea, lupta pentru dreptate și idealurile naționale – a surprins și exprimat cu autenticitate complexitatea sufletului românesc.

El năzuia către o lume ideală, o lume plină de umanitate, frumusețe morală și spirituală, dreptate și armonie. Ca persoană publică, a militat pentru unirea tuturor românilor, pentru moralitate și bun simț, criticând aspru corupția, incompetența și trădătorii din viața politică.

Prin propria experiență de viață, a înțeles că lumea din vremea sa, societatea în care era nevoit să trăiască, era strâmb alcătuită, înăbușind aspirațiile nobile și nesocotind cele mai alese sentimente ale oamenilor.

Drama vieții sale – aceea a unui poet de geniu copleșit de adversitățile unei orânduiri nedrepte, care nu-i înțelegea idealurile pure – a fost transpusă artistic, prin simboluri de o forță excepțională, în nemuritoarea sa capodoperă, „Luceafărul”.

Impactul său asupra literaturii și culturii românești este de necontestat. Opera sa continuă să inspire nu doar literatura, ci și gândirea filozofică și artistică din România. Într-o lume aflată într-o continuă transformare, Eminescu rămâne un reper constant pentru români, oferindu-le o perspectivă profundă asupra rădăcinilor lor culturale și spirituale, precum și asupra valorilor care le definesc identitatea națională.

Poetul, întruchipat de creatorul Luceafărului, reprezintă permanența absolută a literaturii române, la care, de un secol și jumătate, un întreg popor se raportează pentru a-și înțelege unicitatea spirituală și culturală în rândul națiunilor lumii. Cu un ton profetic, Mircea Eliade scria în 1985: Cât timp va exista, undeva prin lume, un singur exemplar din poeziile lui Eminescu, identitatea neamului nostru este salvată”.

Prin iubire și jertfă de sine față de idealurile, aspirațiile, tradițiile și concepțiile de viață ale românilor, Eminescu s-a ridicat la înălțimea valorilor supreme din

panteonul culturii românești și universale. El a devenit steaua polară care ghidează și inspiră, la care ne raportăm astăzi și ne vom raporta atât timp cât limba și cultura poporului nostru vor dăinui.

Viața poetului a fost scurtă și marcată de întuneric, însă opera sa nu este doar vastă, dacă o comparăm cu cei doar 17 ani de intensă activitate creatoare, ci și luminoasă, prin energia incandescentă din fiecare pagină scrisă, care, departe de a se diminua, sporește odată cu trecerea timpului.

În toate privințele, poetul deține și va continua să dețină recordul de regalitate în evoluția spiritualității naționale. El este și va rămâne nu doar luceafărul strălucitor și viu pe îl cunoaștem cu toții, ci și un astru fix, o stea polară, o călăuză în eternitate, pe bolta de valori a literaturii și întregii culturi românești. Să ne întoarcem, așadar, la Eminescu ca la izvorul autentic al identității și al puterii noastre creatoare.

Bibliotecar, Luciana Macovei

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

Bibliografie: Mihai Eminescu: Viața și opera. Dumitru Murărașu. București: Editura Eminescu, 1983. Pașii poetului Mihai Eminescu în spațiul românesc. Gellu Dorian, Emil Iordache. București: Sport-Turism, 1989. Luceafărul și alte poezii. Mihai Eminescu; antologie, analize, interpretări, sinteze de Florin Mihăilescu. București: Floarea Darurilor, 1995. Poezii. M. Eminescu; selecție, prefață, notă editorială, repere critice și bibliografie: Mihai Drăgan. Iași: Institutul European, 1995.